

DOCUMENT

VVKSO
2011-02-24

VLOR geeft advies over oriëntatienota vernieuwing SO

Op 10 februari werd het advies over de oriëntatienota "Mensen doen schitteren" afgerond. Zoals bekend, had het VVKSO via de Mededeling M-VVKSO-2010-058 "[Mensen doe je niet schitteren, je laat ze schitteren](#)" al een toetsing uitgevoerd aan de eigen principes die verwoord staan in M-VVKSO-2010-055 "[Toekomst van het secundair onderwijs](#)".

De Vlor bracht globaal een unaniem goedgekeurd advies uit, waarbij over een aantal thema's een alternatief standpunt in voetnoot verwoord staat. Hieronder geven we kort de essentiële punten van het advies weer en stippen aan waar het VVKSO zich niet kon vinden in het standpunt dat uiteindelijk bij meerderheid werd goedgekeurd, bijvoorbeeld over de eerste graad. Daarover werd een uitvoerig [minderheidsstandpunt](#) ingediend en opgenomen.

Overzicht

De Vlor kan zich vinden in de noodzakelijkheid en het belang van een hervorming secundair onderwijs. Ze wijst de minister echter op het bijzonder ambitieuze van zijn plan om tegen 2014 een niveaudecreet klaar te hebben en met de hervorming van start te gaan, terwijl de voorliggende nota nog geen melding maakt van belangrijke aspecten als personeel, de vrije keuze, scholengemeenschappen, de impact op infrastructuur. Ook over de afstemming met andere onderwijsniveaus en het buitengewoon secundair onderwijs zegt de nota nog niets.

De Vlor schaart zich achter de uitgangspunten van de minister voor goed secundair onderwijs waar het gaat over de erkenning en herkenning van talenten, het volwaardig deelnemen aan het maatschappelijk leven en als voorbereiding op doorstroming naar de arbeidsmarkt, het hoger onderwijs en het levenslang leren.

Voor de resolute keuze die de minister maakt voor het competentieontwikkeland leren is de VLOR niet te vinden. Daar gaat het over een methode waarvoor de onderwijsverstrekker in vrijheid al of niet moet kunnen kiezen. Even resoluut is de keuze van de overheid als het gaat over algemene vorming die jongeren moeten verwerven: tien sleutelcompetenties die ze moeten bereikt worden op het einde van de tweede graad. Omdat een aantal van die sleutelcompetenties op dit ogenblik tot de na te streven vakoverschrijdende eindtermen behoren en moeilijk door alle jongeren te bereiken zijn, wijst de VLOR de resultaatsverplichting voor alle tien de sleutelcompetenties af. Ook het feit dat die al op het einde van de tweede graad dienen behaald te worden, wordt afgewezen. Een meerderheid in de Vlor volgt hier het standpunt dat door het VVKSO werd verdedigd en pleit voor het werken met eindtermen, die op verschillende beheersingsniveaus worden uitgewerkt in het perspectief van het einde van de derde graad.

Voor de auteurs van de oriëntatienota is de koppeling van onderwijskwalificaties aan de acht niveaus van de Vlaamse kwalificatiestructuur een essentieel uitgangspunt. Vlaanderen zou daarin veel verder gaan dan de meeste Europese landen, die de kwalificatiestructuur enkel gebruiken voor de inschaling van beroepskwalificaties, slechts uitzonderlijk voor onderwijskwalificaties en al helemaal niet voor algemene vorming. De Vlor vindt deze koppeling niet mogelijk en ook niet wenselijk, onder meer omdat het instrument (de niveaus en de descriptor) van de kwalificatiestructuur geen werkbare vertaling naar onderwijs toestaan en omdat de ruimte voor onderwijsvertrekkers om eigen accenten te leggen sterk

onder druk zou komen te staan. Ook het feit dat deze rigoureuze koppeling uitmondt in twee soorten diploma's secundair onderwijs (niveaus 3 en 4 van de Vlaamse kwalificatiestructuur) is voor alle Vlorleden - behalve de sociaal-economische organisaties - een van de redenen om deze koppeling, die voor het VVKSO van meet af aan een breekpunt was, af te wijzen.

De toegang tot het secundair zou op verschillende punten anders geregeld worden, onder meer met de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs op grond van het behalen van de eindtermen, niet langer van de leerplandoelen. Eindtermen dienen niet als beoordelingscriterium voor leerlingen. Ook tegen deze wijziging uit de Vlor bezwaar, net als tegen het opleggen van een screening voor Nederlands bij de start van het secundair. De Vlor oordeelt dat scholen de vrijheid moeten hebben om zulke screening te houden of niet. Met het oog op een beter verloop van de schoolloopbaan pleit de Vlor voor een overgangsverslag bij de overstap van basis- naar secundaire school. De essentiële informatie die zo in afspraak met de ouders wordt doorgegeven kan de ontwikkeling van en de zorg voor de leerling ondersteunen. In tegenstelling tot de meerderheid in de Vlor wil het VVKSO de vorm en inhoud van dit verslag niet uniform door de overheid laten vastleggen. Deze de BASO-fiche kan het beste als instrument op het veld verder groeien.

De afschaffing van de onderwijsvormen ziet de Vlor als een kans om de waterval te doen verdwijnen, gesteld dat de overheid geen nieuwe hiërarchie installeert tussen bv. doorstroom- of arbeidsmarktgerichte richtingen.

Het differentiëren in het secundair onderwijs is een mogelijkheid om de sterke kanten van leerlingen te ondersteunen of om hen bij te werken. De Vlor wil dit structureel laten verankeren via 'gekleurde' uren. Het VVKSO is geen voorstander van het opleggen een apart pakket in het lessenrooster, maar wil de school laten beslissen in functie van de noden van haar leerlingen.

De Vlor is voorstander van de indeling van het secundair onderwijs in drie graden die geleidelijk meer geprofileerde studierichtingen bevatten, met een continuüm van brede doorstromingsgerichte naar meer specifieke arbeidsmarktgerichte studierichtingen. Ze verwerpt de strikte scheiding tussen de finaliteiten omdat die aanleiding kan geven tot een verschil in maatschappelijke appreciatie.

Een heikel punt in de bespreking van de structuur is de invulling van de eerste graad. De minister voorziet zes belangstellingsgebieden, die door alle leerlingen van het eerste leerjaar zouden moeten worden gevolgd. Daarvan volgen zij er in het tweede leerjaar twee ter voorbereiding van hun keuze voor een studiedomein in de tweede graad. Een meerderheid van raadsleden wil dit principieel aanvaarden, maar ziet alle belangstellingsgebieden in zowel het eerste als het tweede jaar voor alle leerlingen. Het VVKSO trekt volop de kaart van de basisvorming, zoals dat ook in M-VVKSO-2010-058 uiteengezet wordt. De leerling moet vooreerst de basisvorming beheersen en kan via een gerichte verdieping de eigen belangstelling verkennen en talenten prikkelen. Het VVKSO gaat wel akkoord, net als de andere Vlorleden, met de uitbreiding van de basisvorming met een socio-economische component. Over het al of niet geclusterd worden van vakken bestond onenigheid omdat de vakorganisaties de indeling van vakken zien als een stabiel element in de vorming en organisatie. Over de plaats van klassieke culturen geeft de Vlor aan geen uitspraak te doen omdat daarvoor nog teveel onzekerheden bestaan. In het Vlor-voorstel van vakken voor de basisvorming wordt het vak klassieke culturen wel niet meer opgenomen. Op het einde van de eerste graad wil de Vlor liever geen clausuleringen toestaan. Het VVKSO is daar wel voorstander van om te verhinderen dat leerlingen te lang bij een foute keuze zouden blijven.

Het schakelblok is bestemd is voor leerlingen die het getuigschrift basisonderwijs niet hebben behaald. Via eventuele aanvullende initiatieven in het basisonderwijs kan zorg en ondersteuning worden geboden aan leerlingen van wie het al duidelijk is dat zij het getuigschrift niet zullen behalen. Over het aanbieden van een schakelblok is men verdeeld: het VVKSO wil minstens een schakelblok organiseren op het niveau van de scholengemeenschap, een meerderheid zag dat liever in elke school; aangeboden worden.

De Vlor bezorgt een pleidooi voor de continuümgedachte in de tweede en derde graad waarbij verschillende studierichtingen worden aangeboden die zich bevinden op een continuüm met als criteria abstractie, transfer en toepasbaarheid. De doorstroming gebeurt dan naar hoger onderwijs of arbeidsmarkt, maar de strikte scheiding uit de nota tussen doorstroom- of arbeidsmarktgerichte richtingen wordt verworpen als erfgenaam van de aso-, tso- bso-indeling en de bijbehorende maatschappelijke appreciatie.

Besluit

Bovenstaand overzicht bevat de o.i. meest relevante elementen uit het [volledige advies](#), waarvan de krachtlijnen vanaf pagina 29 worden weergegeven.

De globale afweging van het VVKSO bracht ons ertoe het advies goed te keuren omdat het Verbond een aantal essentiële standpunten kon inbrengen die door een meerderheid werden onderschreven.

- De idee van een continuüm van studierichtingen in de 2de en 3de graad;
- de bezwaren tegen de koppeling aan de VKS;
- het afwijzen van de eindtermen als criterium voor toekenning van het getuigschrift basisonderwijs;
- het realiseren van de sleutelcompetenties op het einde van de 3de (i.p.v. de 2de) graad.

De instemming met veel van de VVKSO-standpunten vinden we ook terug in de slotanalyse. Bij andere punten konden we geen meerderheid vinden, bv. voor de invulling van de eerste graad vanuit de basisvorming. Een meerderheid was de idee van de belangstellingsgebieden genegen. In voetnoot werd ons standpunt wel uitgebreid opgenomen.

Voor de tekst van het volledige advies kunnen wij verwijzen naar de [VLOR-website](#). De krachtlijnen staan daar vanaf pagina 29 bondig samengevat.